

Ken en Genieters op stap met de vogelwerkgroep.

Zaterdag 7 mei gingen we samen met de vogelwerkgroep op excursie naar de **Baardwijkse Overlaat**. Om **06.30 uur** vertrokken we met 23 enthousiaste leden vanaf de parkeerplaats van sporthal de Salamander richting Drunen waar we een klein half uur later de tocht begonnen.

Het natuurgebied De Baardwijkse Overlaat ligt ten oosten van Waalwijk. De Baardwijkse Overlaat is grotendeels eigendom van Natuurmonumenten. De Baardwijkse Overlaat functioneerde om het water van de Maas op te vangen in tijden van overstromingen. Hierdoor ontstonden plassen en is het een trekpleister voor amfibieën geworden. De grote variatie van de landschapstypen in de Baardwijkse Overlaat komt niet zo vaak voor. Het gebied kenmerkt zich met uitgestrekte vennen, eiken- en berkenbos, grazige weilanden, een productiebos in verval met veel dood hout, poelen met riet, beschermende wallen met doornstruiken. Op veel gebieden grijpt Natuurmonumenten in om de diversiteit niet kwijt te raken. Zo werd met succes de vogelkers bestreden die geplant was om de onderlaag van het bos te vullen waardoor bomen de hoogte in zouden schieten in plaats van in de breedte. Er wordt ook gebruik gemaakt van grazend rundvee om het probleem beheersbaar te houden.

We begonnen onze tocht vanaf de parkeerplaats bij voormalig café de Westhoek waar we al volop begroet werden door de zwartkop, tjiftjaf en de pimpelmees. Er gierden enkele gierzwaluwen voorbij evenals een aantal houtduiven. Vanaf de Leidijk keken we naar de openheid van de Baardwijkse Overlaat. Deze overlaat is aangelegd in 1766, de dijk aan de overkant in de verte is uit 1766 en de dijk waarop we nu stonden is uit 1827, dit kwam omdat de overlaat in 1827 verbreed werd. Onder langs de dijk liepen we richting het "Waterschapshuis". In het stroompje langs deze dijk zagen we o.a blauwe reiger, knobbelzwanen, wilde eend, grauwe gans en ekster, spreeuw, holenduiven, groenlingen, vinken, kauwen en Kieviten op de akkers.

We kwamen aan bij het Waterschapshuis. Het witte huisje boven op de dijk, gebouwd in 1827 bij de verbreding van de overlaat, is het voormalige waterschapshuis. In dit huis woonde de wachthouder, die de werking van de overlaat scherp in de gaten moest houden. Het was hier waar we een tweetal rode eekhoorns zagen. De winterkoning zong hier zijn hoogste lied en de boomkruipers klommen langs de boom omhoog, ook zagen we de roodborst, merel en de koolmees. Toen we weer de dijk overgingen hoorden en zagen we de koekoek, een waterhoentje liep langs de waterkant. Op het stuk richting de Heidijk hoorden we nog de wiewaal, fitis en tuinfluiter.

We stonden intussen bij de zeer oude Heidijk. Deze dijk is een oude dijk uit de middeleeuwen. Hij deed dienst als meest zuidelijke begrenzing van een enorme polder. Onder invloed van Hollandse graven ontstond in de periode 1230 - 1270 de Zesde Hollandse Waard. Dit was een gebied van 42.000 hectare waaronder ook Drunen en Vlijmen vielen. Van het dijkensysteem wat toen aangelegd was, resteert nu nog de Heidijk. De Heidijk vormt een waardevol lint in het landschap. Het is een belangrijk leefgebied voor diverse planten- en diersoorten. Wij gingen door het bos richting de aangelegde recreatievijver, daar aangekomen zagen we op het water dodaars, fuut, meerkoet en aan de overkant op het strandje een aantal oeverlopers.

We hoorden duidelijk de kleine karekiet maar zagen hem nog niet, even later hadden we hem echter duidelijk in beeld, De grote bonte specht liet zich zien en een blauwe reiger vloog over.

We liepen langs deze plas onderaan de zomerdijk richting de Kanaalweg. Met deze zomerdijk was vroeger iets bijzonders aan de hand. Ieder jaar werd hij gelegd en ieder jaar weer opgeruimd, een enorm werk. Voor 15 april werd de zomerkade gelegd en voor 15 november moest de zomerkade weer opgeruimd zijn. Dan kon de overlaat weer gaan werken. We kwamen aan bij het gebied wat van maïsakker is omgetoverd tot een natuurpark.

In 1991 heeft de natuur- en milieuvereniging

Drunen, Heusden, Vlijmen dit terrein in beheer gekregen. Er was veel mest gedumpt en bovendien werd hier regelmatig met motoren gecrosst. Zaken die hier absoluut niet kunnen, zo net naast het natuurgebied De Lange Wiel. De vereniging heeft hier houtsingels aangelegd en poelen voor amfibieën gegraven. Ook wordt zodanig maaibeheer toegepast dat de grond verschaald. De resultaten zijn goed. In de poelen leven vele kikkers en salamanders. Op de hogere stukken is de levendbarende hagedis aangetroffen en op het grasland zien ze regelmatig reewild. Verder is het gebied erg in trek bij roofvogels en daarom zijn op verschillende plaatsen uilen- en torenvalkkasten geplaatst. De houtsingels zijn een verbindingsweg voor allerlei diersoorten. We besluiten om aan het begin van dit park onze koffie te nuttigen.

Na de koffiepauze vervolgen we onze tocht door dit mooi stukje natuur. We zagen en hoorden hier; kuifmees, gaai, zanglijster, groenling, nijlgans, aalscholver, torenvalk, staartmees, fitis, boomklever en bonte vliegenvanger. Aan de overzijde van het wiel zien we een natuurlijke ijsvogelwand en jawel...pieuw, pieuw, de ijsvogel vloog voorbij en ging rustig op een tak zijn veren poetsen. Allen hebben we hier van kunnen genieten. We komen uit het park aan bij het Afwaterings- of Drongelens kanaal. In 1907 begon men met het graven van het Afwateringskanaal. In 1910 was het kanaal klaar. Het kanaal heeft een naar boven toe breder wordend profiel, zodat het grote hoeveelheden water uit de Dommel en de Aa kan afvoeren. Dit water komt bij Drongelen op de Bergse Maas. Tegenwoordig wordt het kanaal ook gebruikt om bij droogte, water het gebied binnen te laten. Het kanaal heeft een belangrijke natuurfunctie. De biologische rijkdom is enorm. Aan de oevers en op de dijken zie je veel vogels, zoogdieren en insecten. Verder staan er bijzondere planten. Dit komt o.a. omdat het kanaal op de grens ligt van voedselarme zandgronden in het zuiden en voedselrijke kleigronden aan de noordkant. Het kanaal met zijn dijken is een belangrijke natuurverbinding in oost- west richting, waar veel planten en dieren gebruik van maken. Lopend langs dit kanaal hoorden we heggemus en groene specht, hadden we een uitstekend zicht op een goudvink en hadden enkelen van ons de grauwe vliegenvanger in de kijker. Ook een aantal bonte zandoogjes, citroenvlinder en kleine vuurvinders vlogen voorbij.. Op het water zagen we nog aalscholver en wilde eend met jongen.

We liepen langs het kanaal tot aan de brug, staken deze over en vervolgden onze wandeling langs de overkant van het kanaal, waar we aan het einde naar rechts de voormalige spoorbrug overgingen en via het fietspad richting de parkeerplaats bij voormalig café de Westhoek liepen.

De Spoordijk, nu ligt op deze dijk een fietspad maar vanaf 1890 liep hier de spoorweg Zwaluwe - Den Bosch. De trein reed hier over de doorlaatbrug over de Baardwijkse Overlaat. Deze brug had een lengte van 795 meter en telde 53 openingen. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers de brug

vernield. Na de oorlog heeft men de brug, waar toch geen water meer onderdoor moest, vervangen door een spoordijk. Tot 1972 heeft de trein gereden, maar door de achteruitgang in de schoenenindustrie, de betere bus- en wegverbindingen, werden eerst het personenvervoer en later het vrachtvervoer stilgelegd.

Onderweg zien we nog een aantal vogelsoorten zoals de zwartkop, grasmus, zwarte kraai, grote Canadese ganzen met vele jongen, winterkoning, tjiftjaf en roodborst tapuit. Ook zien we nog een mooie vlinder, het landkaartje in zijn voorjaars eerste generatie-kleed. Intussen zijn we aangekomen bij onze auto's en beslissen we nog een afzakkertje te pakken en omdat het enige café in Drunen onlangs gesloten is besloten we het te proberen bij café De Dreef maar daar aangekomen zagen we dat die nog niet geopend was om elf uur. Dus toen maar gegokt dat de Moerse Dreef open zou zijn en jawel daar konden we wel terecht al hadden ze graag gezien dat we van te voren aangeven zouden hebben met zo velen tegelijk te komen. We lieten ons de

koffie met gebak goed smaken.

Dan de resultaten van deze mooie wandeling. We hebben 50 vogelsoorten waargenomen, haas en eekhoorn zijn de zoogdieren en 4 vlindersoorten en dan vergeet ik er misschien nog wel een paar maar met dit schitterende weer, wie kniest daarom. Eenieder bedankt voor zijn of haar inbreng, het was een leuke tocht.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

Natuurvereniging Ken en Geniet